

SONDAJ ÎN RÎNDUL PRIMILOR VIZITATORI AI MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE

LIVIU ȘTEFĂNESCU

Pentru a păstra proporțiile — și nu din lipsă de modestie, considerăm Muzeul Național ca una din puternicele instituții de cultură, chintesență a muzeelor de istorie din țara noastră, a cărui funcție cu cea mai mare sferă de cuprindere și cea mai generală contribuție la dezvoltarea conștiinței sociale constă în :

- formarea, dezvoltarea patriotismului populației și înarmarea acesteia cu cunoașterea istoriei naționale ;
- formarea artistică ca o componentă nedespărțită a dezvoltării gustului pentru frumos, pentru ordine, a capacitatei de a sesiza și de a crea frumosul, de a-l integra în viața de toate zilele ;
- formarea cunoștințelor, convingerilor și a deprinderilor morale, cultivarea trăsăturilor de caracter moral și civice ale tineriei generației ;
- adâncirea în mase a celor mai autentice valori ideologice, răspândirea ideologiei consecvent științifice și a valorilor culturale autentice pe temeiul formării spiritului istoric ;
- promovarea solidarității de luptă pentru libertate, pace și progres cu oamenii muncii ai naționalităților conlocuitoare, cu oamenii muncii din alte țări pentru dezvoltarea internaționalismului proletar.

Tinând seama de indicația subliniată cu pregnanță de tovarășul Nicolae Ceaușescu : „... de a studia întotdeauna cu atenție fenomenele sociale, de a aciona și de a crea condiții corespunzătoare pentru afirmare și promovare nouului”¹, a fost inițiată o primă fază a cercetării muzeografice care să însemne studierea procesului de influențare cultural-educativă a diferitelor categorii de vizitatori. Pe acest temei se vor axa propunerile de soluții cu caracter ameliorativ pentru starea de fapt și modele perspective ale acțiunii cultural-educative.

În această fază de stabilire a acțiunii pilot s-a urmărit : a) studierea structurii masei de vizitatori și reacția acesteia. În raport cu instituția al cărei prag l-a trecut ; b) opțiunea pentru unele forme de activitate ale acesteia ; c) rezultatele psihopedagogice ale lecțiilor de istorie ținută în muzeu.

a) Pentru a avea o primă imagine a structurii vizitatorilor a fost difuzat și urmărit un formular din a căruia completare timp de șase săptămâni se desprind următoarele :

— 99% dintre subiecți au răspuns afirmativ la întrebarea dacă obișnuiesc să viziteze muzeu și expoziții. Adaosurile pe formular sunt semnificative : „numai muzeele interesante”, „bineînțeles”, „foarte mult”, „Imi fac o pasiune din aceasta”, „chiar foarte mult aș putea spune”.

— 98% au răspuns afirmativ la întrebarea dacă vizita la muzeu a fost programată, hotărâtă, stabilită mai dinainte. Sunt de notat cîteva sublinieri din formular : „da ! și-l vizitez a doua oară”, „cu mult înainte de deschidere”, „vestea deschiderii acestui muzeu m-a bucurat deosebit aș că mi-am propus să-l vizitez de la început”, „m-am luptat foarte mult pentru a-mi face timp liber pentru vizită”, „am venit în mod special și voi veni de multe ori”, „era prevăzută în programul meu de cunoștințe personale”, „am venit în mod special de la Constanța”.

¹ Nicolae Ceaușescu, *Exponere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor etici și echității socialiste și comuniste*, 3 noiembrie 1971, București, p. 37.



Primii vizitatori ai Muzeului național



Lecție cu elevii în Muzeul național

— 78% au indicat că erau hotărîți dinainte să viziteze întreaga expoziție de bază. Dar după ce au fost parcuse sălile, formularul completat la plecare a înregistrat și următoarele: „am avut de gînd să vizitez tot muzeul, dar pentru acest lucru am nevoie de încă o zi aș că voi reveni”, „eram hotărît să vizitez tezaurul și perioada celui de al doilea război mondial”, „am rezervat tezaurul altrei zile”, „la intrare am decis să vizitez lapidariul și tezaurul”, „înîțial o anumită perioadă apoi întregul muzeu, pentru o imagine de ansamblu și în final dorință de revenire”.

— 32% au răspuns afirmativ la întrebarea dacă panoul-ghid din hol i-a ajutat să se orienteze. Alții 29% au arătat că s-au alăturat grupurilor beneficiare de îndrumători-ghizi, iar 12% și-au exprimat regretul că n-au putut să folosească serviciul de îndrumare. Din răspunsuri spicuim: „totul este în așa fel aranjat încât te poți descurca și singur”, „am orientat singură”, „nu am simțit nevoie de îndrumare, dispunere materialului mi-a ușurat orientarea”, „ne-am descurcat foarte bine și singuri”.

— 95% au răspuns afirmativ la întrebarea dacă au simțit dorința de a revedea anumite obiecte, sălile, secții. Așa de exemplu: „am simțit nevoie de a revizita tot muzeul și voi reveni”, „pentru vizitare este nevoie să vîi de mai multe ori, pe perioade să-l vizitez, pentru a reține bogatul material expus”, „n-aș putea preciza sălile, sunt multe, sigur însă că am să revăd tot muzeul”, „aș vrea să revăd tot muzeul într-o zi când voi avea timp liber mai mult, bineînțeles înarmat cu un carnet și stilou pentru a nota lucrurile necunoscute mie”.

Din aceștia, 39% au indicat că vor să revadă întreaga expoziție din nou: 19% sălile secției de istorie contemporană; 13% tezaurul istoric; 10% columnă și lapidariul; 6% sălile secției de istorie modernă, ceilalți 8% au indicat în ordine: istorie medievală, secția de artă veche românească, istoria veche, cabinetul numismatic și în sfîrșit istoria străveche.

— Întrebarea dacă expoziția i-a impresionat mai mult din punct de vedere istoric, artistic, afectiv, a obținut un răspuns afirmativ total: 100% calitativ „din toate punctele de vedere”, dar: 48% mai mult din punct de vedere istoric, 18% mai mult din punct de vedere artistic, 8% mai mult din punct de vedere emoțional.

Din chestionare desprindem: „din toate punctele de vedere este la cea mai mare înălțime”, „muzeul este organizat în condiții exceptionale, m-a impresionat din toate punctele de vedere”, „în mod deosebit, fiind de specialitate, m-a impresionat urmărirea istorică dar și realizarea lui artistică care-i dă aspectul afectiv”, „m-a impresionat din punct de vedere istoric și artistic și e firesc să trăim momente de neuitat”, „acest muzeu *unie*, în felul lui, m-a impresionat din toate punctele de vedere și îndeobsebi artistic”.

— Întrebarea: „Ambianța muzeului vi-a părut agreeabilă”, a fost înregistrată numai calitativ. Desprindem din răspunsuri: „întrutoțit”, „toată lumea din muzeu este extrem de îndatoritoare”, „Da: corespunde exigențelor atât pentru specialiști cât și pentru marea publică”, „mai mult decât agreeabilă, impunătoare, impresionantă”, „Da: și ospitalieră”, „academică”, „Da: îndrumătorii foarte atenți cu noi”, „Da: în organizare este bună și crează aceasta”, „foarte bine amplasat și clădire corespunzătoare”, „sunt cîteva idei destul de originale”.

— 80% din vizitatori au răspuns afirmativ la întrebarea dacă doresc să se organizeze expoziții temporare: 26% au și indicat și anume teme: „25 ani de la proclamarea R.S.R.”, „Istoria luptei muncitorilor ceferiști și petroliști”, „Portul poporului român de la daci și pînă astăzi”, „Continuitatea poporului român”, „Viața lui Ștefan cel Mare”, „Viața lui Mihai Viteazul”, „Despre Constantin Brâncoveanul”,

„Despre lupta P.C.R. în ilegalitate”, „Lupta poporului român pentru eliberare de sub dominația otomană și habsburgică”.

Caracteristică și curios de interesantă motivarea celor 20% care nu doresc organizarea unor expoziții temporare: „acest muzeu a satisfăcut toate exigențele”, „acesta este complet și după mine este suficient”, „mi se pare atât de bine concepută organizarea muzeului și selecția exponatelor încât nu pot adăuga nouă idee pentru moment”, „cred că acest muzeu tratează în mare totul”, „am întîlnit aici o bogăție de material încit să nu mai este loc pentru altceva”.

— Tot numai răspuns calitativ s-a înregistrat și la ultima, cea de a 9-a, întrebare a chestiilor narului: „Cum vi se pare modul în care sunte expuse piesele?”

Mai întâi superlativile: „foarte frumos”, „cel mai potrivit”, „foarte interesant și accesibil”, „foarte clar”, „foarte reușit”, „exceptional”, apoi alte aprecieri: „frumos și vizibil”, „corect, cronologic”, „ingeneios prezentate”, „sugestiv, atractiv”, „logic și estetic”, „intelligent”, „într-o ordine perfectă”, „cu gust artistic, felicitări”, „într-un mod judicios care facilitează urmărirea diverselor epoci”, „admirabil expuse n-aș avea nimic de obiectat”.

Apoi altele mai temperate: „corespunzător”, „reușit”, „satisfăcător”, „îngrijit”.

Și, în sfîrșit analogii și propunerile: „asemănător cu Muzeul de istorie a Transilvaniei din Cluj”, „pentru piesele din tezaur aș sugera un fond mai viu și plăcut”, „ar putea cuprinde mai multe exponate spațiu fiind mare”, „spre sfîrșitul secției contemporane exponatele sunt prea dese”, „lipsește jocul de lumini”, „anumite piese indeosebi uinetele din piatră trebuie expuse mai descriptiv pentru a fi cunoscute și ce întrebuițare au”.

b) Optiunea pentru formele de activitate ale muzeului a constituit obiectul unui prim sondaj care s-a soldat cu următorul rezultat:

— 80% au răspuns afirmativ la întrebarea dacă vor să devină membri ai Asociației „Prietenii Muzeului Național”. Spicium din motivele inscrise în formulă: „pentru a cunoaște istoria în general”, „pentru a participa la acțiunile inițiate de asociație în scopul cunoașterii istoriei în profunzime”, „iubesc istoria patriei”, „aș dori să contribu la completarea muzeului cu noi exponate care se vor descoperi pe teritoriul localității unde locuiesc”. Alte răspunsuri au indicat dorința de a se inscrie căt mai repede, de a participa la acțiunile asociației, de a contribui la popularizarea tradițiilor de luptă ale poporului.

Răspunsul negativ a fost susținut de regretul „lipsei de timp”.

— La cea de două întrebare dacă ar audia un curs de muzeografie, 72% din cei întrebată au răspuns afirmativ. Detaliile pot fi întrevăzute din cele mai interesante motive: „pentru a-mi completa cunoștințele”, „pentru că sunt un pasionat vizitator al muzeelor”, „pentru a mă iniția în munca și tehnica de cercetare muzeistică”.

c) un al treilea sector, de început, l-a constituit aprecieră printr-un test complex, de inteligență a nivelului unei clase care a ținut lecțiile de istorie în sălile muzeului. Rezultatul, care este doar un prim indice, arată că răspunsurile situează elevii în următorul cadru de notăție: excelent 3,6%, foarte bine 25,0%, bine 28,4%, suficient 14,0%, slab 18,0%, foarte slab 11,0%.

De remarcat că indicatorul care verifică fixarea cunoștințelor de istorie arată ceva mai mult de 50% lucrul ce va fi luat în seamă pentru dezvoltarea direcției de preocupări atât pentru cadrele didactice cât și pentru muzeografi.

Structura vizitatorilor muzeului, potrivit sondajului indică: 17% muncitori, 11% funcționari, 12% militari, 26% elevi, 3% studenți, 31% alte profesii (proiectanți, tehnicieni, medici, ingineri, profesori etc), din aceștia 72% bărbați, iar din punct de vedere al domiciliului 64% din București.

Este o realitate a societății noastre evidentiată prin aprecierea creșterii numeroase a intelectualității în masa populației care și-a folosit timpul din primele zile ale deschiderii muzeului pentru vizitarea acestuia, iar o a doua constatăre este aceea că primatul, în totalul vizitatorilor, pe care îl are tineră generație dornică, „de-a-și cunoaște părinții”, așa cum sugestiv arăta secretarul general al C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu. În același timp sunt semnalate și căile de rezolvare a atragerii în muzeu a altor categorii sociale și mai ales a necesității popularizării muzeului, orelor de vizitare, modalităților de a-l cunoaște mai bine.

Tinând seama de prețioasele indicații pe care ni le dă rezultatele remarcabile ale sociologiei românești³, de cerințele cercetării interdisciplinare a funcției cultural-educative a muzeelor⁴, de necesitatea abordării curajoase a realității⁵ și stimulării analizelor sociologice⁶, de aplicarea temerară a metodelor matematice în investigarea domeniului istoriei⁷, considerăm că cercetarea muzeografică a relației MUZEU-PUBLIC situată la început va da rezultatele scontate. O direcție viitoare este aceea a investigației în rindul tineretului muncitor din capitală, care va trebui să fie studiat pe o perioadă mai indelungată, abordind și forme specifice, active, de acționare, în afară de aceea clasice de contemplare pasivă a expoziției de bază.

³ Constantin Ionescu, *Structura socială și procesul de industrializare* în „Viitorul social”, 1972, nr. 2, p. 345.

⁴ Miron Constantinescu, *Cercetări sociologice, 1938-1971*, București, 1971.

⁵ Mircea Popescu, *Probleme în dezbatere ale sociologiei artei moderne*, în „Viitorul social”, 1972, nr. 1, p. 201; Ion Frică, *Desvoltarea social-economică a județului Sibiu*, în „Viitorul social”, 1972, nr. 2, p. 499.

⁶ Nicolae S. Dumitriu, *Nu șerapi, ci structură și restrucțură realitatea*, în „Viitorul social”, 1972, nr. 1, p. 60-61.

⁷ Ion Goliat, *Reflecții asupra unor dezbateri și lucrări de știință*, în „Viitorul social”, 1972, nr. 2, p. 372-373.

⁸ Mircea Malita, *Climatematică*, în „Viitorul social”, 1972, nr. 2, p. 394-401.